3.12.2025

Verojaosto
Valtiovarainvaliokunta
Vastinekuuleminen 4.12.2025

Kommentteja lausuntoihin HE 156/2025 vp

Taustaa

Esityksen keskeinen tavoite on verotuottojen lisääminen poistamalla konesalien sähköverotuki, jonka määrän ennustetaan olevan noin 47 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja jonka on arvioitu nousevan jopa useisiin satoihin miljooniin euroihin 2030-luvulla, mikäli suunnitellut konesali-investoinnit edes osittain toteutuvat.

Konesalialan (ml. energia-alan sekä kuntien ja kaupunkien) lausunnot

Konesalialan lausunnoissa lähtökohtaisesti vastustettiin konesalien sähköverotuen poistamista tai vaihtoehtoisesti ehdotettiin tuen jatkamista aikaisempaa tiukemmin ehdoin. Tiukennuksia ehdotettiin energiatehokkuuden ja hukkalämmön hyödyntämisen tehostamiseksi, uusiutuvan energian käytön edellyttämiseksi, joustomarkkinoihin osallistumiseksi tai korkeamman lisäarvon tuottamiseksi yhteiskunnalle.

- Vero-osasto viittaa näiltä osin hallituksen tiedotteeseen 23.10.2025, jossa se ilmoitti, että se varmistaa Suomen kilpailukyvyn kansantalouden ja kokonaisedun kannalta hyödyllisten datakeskusinvestointien toteuttamiseksi. Hallitus valmistelee tiekartan suositusten pohjalta tarvittavan tukimallin tavoitteen saavuttamiseksi. Fiskaaliset vaikutukset voivat olla enintään nykyisen sähköverotuen suuruiset. Hallitus päättää valmistelun päälinjoista mahdollisimman pian tiekartan valmistumisen jälkeen. Hallituksen tavoitteena on, että tuki on voimassa syksyllä 2026.

Useissa lausunnoissa esitettiin konesalien olevan osa teollisuutta, eikä datakeskuksia sähköverotuksessa pitäisi siten kohdella kuin muuta teollisuutta ja kritisoitiin tuen poistamisen aiheuttavan mainehaittaa Suomelle vakaana investointiympäristönä. Esimerkiksi EK:n mukaan konesalien sähköveromuutoksesta aiheutuvasta verolainsäädännön ja investointiympäristön ennakoimattomuudesta olisi vaikutuksia myös muiden alojen investointihalukkuuteen. EK:n mukaan datakeskusten erottaminen teollisten yritysten sähköveroluokasta herättäisi väistämättä kysymyksen siitä, mikä teollisuuden ala olisi seuraavana sähköveroluokan korotuksen piirissä.

- Vero-osasto toteaa, että datakeskustoiminta ei kuulu toimialaluokituksen mukaan teollisuuteen vaan palveluihin, jotka kuuluvat yleisen sähköveroluokan I piiriin kotitalouksien tapaan. Suomessa konesalien verotuki on ollut käytössä vuodesta 2014. Tänä aikana esimerkiksi Ruotsi on ottanut käyttöön ja ehtinyt myös poistaa konesalien sähköverotuen. Muusta palvelusektorista poikkeavaa yli kymmenen vuoden tukea voidaan pitää varsin pitkäkestoisena, kun tukien tulisi lähtökohtaisesti olla lyhytkestoisia ja niiden toimivuutta tulisi arvioida säännöllisesti. Konesalien verotuki on luonteeltaan valtiontukea.

Konesalialan näkemyksen mukaan tuen poisto vaarantaisi merkittävät investoinnit konesaleihin. Lausunnoissa tuotiin esille konesalien myönteiset suorat ja välilliset taloudelliset vaikutukset Suomelle, alueille ja kunnille niin rakennusaikana kuin myöhemmin henkilö-, yhteisö- ja kiinteistöverotuottojen mielessä. Myös suorat ja erityisesti välilliset työllisyysvaikutukset arvioitiin alan lausunnoissa merkittäviksi.

- Vero-osasto toteaa, että on epävarmaa kuinka paljon veromuutos vaikuttaisi Suomeen suuntautuviin konesali-investointeihin. Vero-osaston käsityksen mukaan muissa Pohjoismaissa sähkönsiirtoverkon kapasiteetti rajoittaa konesali-investointeja enemmän kuin Suomessa. Siten Suomeen ei välttämättä tule merkittävästi enempää konesali-investointeja, vaikka Suomi olisi sähköverotuksen suhteen muita Pohjoismaita kilpailukykyisempi. Esityksessä ehdotetun mukaan konesalien sähkövero olisi Suomessa matalampi kuin Ruotsissa mutta korkeampi kuin Norjassa.
- Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, itse konesalitoiminta on sähköintensiivistä ja pääomavaltaista, jossa investointikustannuksista merkittävä osa on ulkomaista alkuperää olevia laitteistoja.[1] Työpanoksen osuus operointiaikana on pieni, jolloin vaikutukset sijaintimaan työn kysyntään ja niiden käyttöajaltaan tuoma nettoarvonlisäys kansantalouteen ovat todennäköisesti vähäisiä, joskin yksittäisen kunnan kohdalla vaikutukset voivat näyttäytyä positiivisemmilta.
- Vero-osasto katsoo, että veromuutoksen takia mahdollisesti uudelleen suuntautuvien investointien negatiiviset työllisyys- ja kansantaloudelliset vaikutukset aiheutuvat pääosin rakennusvaiheessa ja riippuvat suhdannetilanteesta, sillä pitkällä aikavälillä työllisyysvaikutuksia rajoittaa työvoiman tarjonta. Konesalien rakentamisvaiheessa tarvittavien kotimaisten henkilötyövuosien määrään liittyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. On syytä huomioida, että toimialat ovat sisällyttäneet omiin työllisyysarvioihinsa muun muassa konesalihankkeissa suoraan

[1] Arvion mukaan 10-30 prosenttia datakeskuksen investointisummasta jää Suomeen (lähde: Suomalainen Tiedeakatemia, Tiedeisku elokuu 2025, Datakeskusten mahdollisuuksista ja riskeistä.

työllistyvien työntekijöiden kulutuksesta aiheutuvia kerrannaisvaikutuksia työllisyyteen. Vaikka heikossa suhdannetilanteessa kerrannaisvaikutukset ovat mahdollisia, vastaavia kerrannaisvaikutuksia on myös muilla verojen ja menojen muutoksilla.

- Kantaverkkoyhtiö Fingridin sähkönkulutusennusteessa, joka toimii kantaverkon suunnittelun pohjana, Suomen sähkön kulutus kasvaa nykyisestä 83 terawattitunnista 123 terawattituntiin vuoteen 2030 mennessä ja 159 terawattituntiin vuoteen 2035 mennessä. Sähkönkulutuksen kasvusta merkittävä osa johtuisi konesalien sähkönkulutuksen kasvusta. Jos konesalien nykyisen sähköverotuen vuoksi konesali-investoinnit edellyttävät merkittävää sähkönsiirtoverkon lisärakentamista, jonka kustannukset kohdistuvat kaikille sähköverkon käyttäjille, vero-osasto katsoo, että on perusteltua arvioida kriittisesti konesalien sähköverotuen optimaalisuutta yhteiskunnan kokonaisedun kannalta.

Joissakin lausunnoissa tuen poistoa pidettiin haitallisena hukkalämmön hyödyntämisen kannalta, koska asiasta ei ehdoteta säädettäväksi kansallisessa energiatehokkuuslaissa tiukemmin kuin mitä energiatehokkuusdirektiivin vähimmäisvaatimukset ovat. Toisaalta useissa lausunnoissa ehdotettua veromuutosta ei pidetty ongelmallisena energiatehokkuuden tai hukkalämpöjen hyödyntämisen kannalta.

- Vero-osasto toteaa, että energiatehokkuuslain sääntely noudattaa energiatehokkuusdirektiivin vähimmäissääntelyä (TaVM 21/2025 vp). Sen mukaan hukkalämpöä ei tarvitse myöskään hyödyntää, jos se ei ole teknistaloudellisesti mahdollista, mikä vastaa voimassa olevaa energiaverolainsäädäntöä. Vuoden 2026 alkupuolella komission on kuitenkin tarkoitus luoda EU:n yhteinen datakeskusten luokitusjärjestelmä ja laatia suorituskykyä koskevat vähimmäisvaatimukset. Komissio on myös laatimassa arviota nettonollapäästöisestä konesalisektorista. Kokonaisuutena arvioiden EU:sta on tulossa sääntelyä, joka edelleen kiristäisi datakeskuksia koskevia vaatimuksia ja entisestään hankaloittaa päällekkäisten ohjausjärjestelmien säilyttämistä ja niiden hyväksyttävyyden arvioimista. Lisäksi vero-osasto toteaa päällekkäisen ohjauksen välttämiseksi ja normien purkamiseksi sekä hallinnollisen taakan keventämiseksi, että energiatehokkuutta ja hukkalämpöjen hyödyntämistä koskeva ohjaus olisi tehokkainta hoitaa sitä varsinaisesti koskevassa lainsäädännössä verolain sijasta.
- Vero-osasto katsoo, että hukkalämmön hyödyntäminen on konesalitoimijoille kannattavaa liiketoimintaa erityisesti Suomen kaltaisissa olosuhteissa. Sekä taloudellisen tehokkuuden että

oikeudenmukaisuuden näkökulmasta olisi perusteltua, että hukkalämmön hyödyntämisen kannustimet syntyvät hukkalämpöä hyödyntäviltä toimijoilta, eikä näitä kustannuksia ulkoisteta valtiolle verotuen kautta.

Viranomaisten lausunnot

Vero-osasto yhtyy työ- elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön näkemykseen siitä, että Suomi on ollut houkutteleva kohde datakeskusinvestoinneille, mihin vaikuttavat etenkin edullisen ja puhtaan sähkön tarjonta, vakaa sähköverkko ja toimintaympäristö, puhtaan veden tarjonta ja viileä ilmasto, digitaalinen infrastruktuuri sekä datakeskuksissa syntyvän lämmön hyödyntämismahdollisuudet. Nämä Suomen kilpailukykytekijät eivät muutu ehdotetun veromuutoksen takia.

Ympäristöministeriön mukaan konesalien siirtäminen korkeampaan sähköveroluokkaan tukee energiatehokkuus- ja huoltovarmuustavoitteitta. Lisäksi sen näkemyksen mukaan ehdotettu veromuutos ei myöskään heikennä kannustimia hukkalämpöjen hyödyntämiseen.

Muut lausunnonantajat

Professori Jukka Manner (Aalto yliopisto/Suomalainen tiedeakatemia, Tiedeisku: Datakeskusten mahdollisuuksista ja riskeistä) tuo esille tutkijoiden kriittistä näkökulmaa keskusteluun datakeskusten toiminnasta, roolista ja merkityksestä. Datakeskuksen toiminta kuvataan teollisuushalliksi täynnä palvelintietokoneita eli servereitä, joissa varastoidaan dataa. Datakeskus on siis eri asia kuin datatalous, joka tarkoittaa talouden osa-aluetta, jossa datan kerääminen ja analysoiminen ja siihen perustuva tutkimus- ja kehitystyö on keskeinen osa paikkariippumatonta toimintaa. Datakeskus ei siis synnytä tuotekehitystä tai datataloutta vaan tarjoaa lähinnä kunnossapito- ja huoltotyötä. Lisäksi Manner kiinnittää huomiota datakeskusten runsaaseen sähkönkulutukseen ja rajallisiin mahdollisuuksiin osallistua joutomarkkinoihin sekä siihen, että hukkalämmön hyödyntäminen ja energiatehokkuusvaatimukset ovat tulossa pakollisiksi EU-sääntelyn myötä.

Myös selvityshenkilö Veli-Matti Mattila Datakeskusten tiekartta -hankkeessa tuo esille keskeisenä havaintona sen, etteivät datakeskukset tuo automaattisesti mukanaan Suomeen innovaatiotoimintaa tai tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Datakeskusten sijainti Suomessa ei myöskään johda suoraan suomalaisten organisaatioiden digi- ja AI-kehityksen nopeutumiseen, vaan tämä edellyttää erillisiä panostuksia muun muassa koulutukseen. Tiekartassa kiinnitetään huomiota myös datakeskusten määrän voimakkaan kasvun vaikutuksiin sähkön hintaan ja tarpeeseen niiden osallistumisesta joustomarkkinoihin. Tiekartassa esitetään useita toimenpide-ehdotuksia korkean lisäarvon datakeskusten saamiseksi Suomeen tulevaisuudessa. Tällaisia toimia olisivat mm. fossiilittoman jouston järjestelmä ja datakeskusten rekisteröinti järjestelmä.

- Vero-osasto toteaa, että hallituksen esityksessä konesalien verotuen poistamista on perusteltu pitkälti edellä mainituilla perusteilla eli tuella saatavilla vähäisillä yhteiskunnallisilla hyödyillä suhteessa sen taloudellisiin kustannuksiin ja toisaalta suhteessa niihin riskeihin, joita kasvava datakeskustoiminta voi aiheuttaa sähkö- ja energiamarkkinoille.
- Vero-osasto toteaa, että selvityshenkilö esittämä fossiilittoman jouston järjestelmä ei ole sähkönkäyttäjille tai julkiselle taloudelle ilmainen. Siten, jos konesalien kasvun katsotaan aiheuttavan tarpeen fossiilittoman jouston mekanismille, on konesalien verotukea perusteltua katsoa myös siitä näkökulmasta, tulisiko konesalien maksaa yhteiskunnalle aiheuttamastaan joustotarpeen varmistamisesta.
- Lisäksi vero-osasto toteaa, että selvityshenkilön mukaan datakeskusten haasteet liittyvät muun muassa niiden sijoittumiseen, lupamenettelyihin, energiatehokkuuden ja hukkalämmön hyödyntämiseen sekä keskeisesti sähköön ja sähkömarkkinoiden toimintaan, joiden kaikkien ohjaus ja sääntely tapahtuu tehokkaimmin ja vähäisemmin resurssein niitä koskevan jo olemassa olevan sääntelyn puitteissa – ei verotuilla verotuksen yhteydessä.

Lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen